

BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİV BELGELERİ BAĞLAMINDA HAMAM VE KADIN OLGUSU ÜZERİNE

On The Phenomenon of Hammam and Women in The Context of Prime Ministry Ottoman Archive Documents

Merve AKBULUT GÜLER

Doktora Öğrencisi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü,
Osmanlı Müesseseleri ve Medeniyet Tarihi Ana Bilim Dalı, YÖK 100/2000 Doktora Projesi
merveguler2205@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7740-4164>

Cite As/Atrf: Güler, M. A. (2023). Başbakanlık Osmanlı arşiv belgeleri bağlamında hamam ve kadın olgusu üzerine. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 132-147.

<https://doi.org/10.31463/aicusbed.1289224>

ISSN: 2149-3006

e-ISSN: 2149-4053

Makale Türü- <i>Article Type</i> :	Araştırma Makalesi- <i>Research Article</i>
Geliş Tarihi- <i>Received Date</i> :	28.04.2023
Kabul Tarihi- <i>Accepted Date</i> :	29.08.2023
Sorumlu Yazar- <i>Corresponding Author</i> :	Merve AKBULUT GÜLER
Sayfa Aralığı- <i>Page Range</i> :	132-147
Doi Numarası- <i>Doi Number</i> :	https://doi.org/10.31463/aicusbed.1289224

<http://dergipark.gov.tr/aicusbed>

This article was checked by

iThenticate

BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİV BELGELERİ BAĞLAMINDA HAMAM VE KADIN OLGUSU ÜZERİNE*

On The Phenomenon of Hammam and Women in The Context of Prime Ministry Ottoman Archive Documents

*Merve **AKBULUT GÜLER***

Öz

Osmanlı Arşiv belgeleri dâhilinde ele alınan bu çalışmada, Osmanlı Devleti'nde sosyal hayatın kadın üzerindeki etkisine dikkat çekilmiş ve hamam üzerinden kadın değerlendirilmesi yapılmıştır. Sosyal hayatta önemli bir aktivite aracı olarak görülen hamam; temizliğin yanı sıra sosyalleşme alanı olarak da kabul görmüştür. Bu öneminden dolayı kadınların uğrak yerlerinden biri olmuştur. İncelenen belgeler çerçevesinde kadınların sosyalleşmek amacı ile gittiği hamamların, aslında kadınları sosyalleşmekten uzaklaştırdığı hatta çeşitli zorluklara sebebiyet verdiği tespit edilmiştir. Özellikle hamamların bulunduğu güzergâhlar, kadınların hamama giriş-çıkışlarında kaçırılma, darp, sözlü ve fiziksel taciz gibi çeşitli problemlere maruz kalmalarına sebep olmuştur. Osmanlı Devleti kadın ve mahremiyete verdiği değer nedeniyle, bu problemlere yönelik sert önlemler almış; sürgün, hapis ve kürek cezası adı altında çeşitli yaptırımlar uygulamıştır. Hamamların yapılacağı yerler özenle seçilmiş; kahve, meyhane ve ücra yerlere, hamamlar yapılmamış hatta bu tür alanlara yakın olan hamamlar taşınmış veya bu hamamlar kapatılmıştır. Hamamlar, daha güvenli daha kontrollü ve mahremiyete uygun şekilde inşa edilmeye çalışılmıştır. Bu uygulamalar sonucu problemler azalmış ancak tam anlamıyla sonuç alınamamıştır. Bu çalışmada, Osmanlı Devleti'nin kadın ve mahremiyete verdiği önem dikkate alınmış hamamların sosyal hayat üzerindeki etkileri özellikle kadınlar perspektifinden bakılarak incelenmiştir. Sosyal alanlar olarak tercih edilen hamamlar, kadınların uğrak yerleri olmuştur. Ancak incelenen belgeler sonucunda hamamların, toplumda özellikle de kadınlar üzerinde olumsuz bir etkiye sebep olduğu görülmektedir. Yürütülen çalışma, Osmanlı'da sosyal hayatı kapsayacak şekilde ele alınmıştır. İzlenen yol, literatür ve arşiv belgelerinin incelenmesi sonucu çalışma oluşturulmuştur. Konu ile ilgili belgeler Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden temin edilmiş ve çevirisi yapılmıştır. Araştırma eserler ile konu desteklenmiş ve çalışmaya şekil verilmiştir. Çalışma oluşturulurken konu ile ilgili gerekli kaynaklar toplanmış, benzer çalışma olup olmadığı incelenmiş, ancak konuya birebir benzer çalışma örneğine rastlanılmamıştır. Bu durum neticesinde çalışmanın özgünlüğü ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, temizlik, hamam, kadın, mahremiyet.

* Bu makale, 17-18 Haziran 2022 tarihinde Van'da gerçekleştirilen *Bilim ve Hikmet Araştırmaları Merkezi V. Sosyal Bilimler Öğrenci Sempozyumu*'nda özet olarak sunulan "Hamam Üzerinden Kadın" başlıklı bildirinin genişletilmiş hâlidir.

Abstract

This study, which is based on Ottoman archival documents, draws attention to the impact of social life on women in the Ottoman Empire and evaluates women through the hammam. The hammam, which was seen as an important means of activity in social life, was accepted as a place of socialisation as well as cleaning. Due to this importance, it was one of the places frequented by women. Within the framework of the documents examined, it has been determined that the public baths, where women went to socialise, actually distracted women from socialising and even caused various difficulties. Especially the routes where the baths were located caused women to be subjected to various problems such as kidnapping, beatings, verbal and physical harassment when they entered and left the baths. The Ottoman Empire, due to the value it attached to women and privacy, took harsh measures against these problems and imposed various sanctions such as exile, imprisonment and imprisonment. The places where the baths were to be built were carefully selected; baths were not built in cafes, taverns and remote areas, and even the baths close to such areas were moved or closed. Attempts were made to build baths in a safer, more controlled and privacy-friendly manner. As a result of these practices, problems decreased, but no complete results were obtained.

In this research, the importance given by the Ottoman Empire to women and privacy was taken into consideration and the effects of baths on social life were analysed from the perspective of women. Baths, which were preferred as social spaces, were frequented by women. However, as a result of the documents examined, it is seen that the baths had a negative impact on the society, especially on women. The study was conducted in a way to cover social life in the Ottoman Empire. The study was formed as a result of analysing the literature and archive documents. Documents related to the subject were obtained from the Prime Ministry Ottoman Archives and translated. The subject was supported with research works and the study was shaped. During the creation of the study, the necessary resources on the subject were collected, whether there were similar studies was examined, but no example of a study similar to the subject was found. As a result of this situation, the originality of the study has emerged.

Key Words: Ottoman Empire, cleanliness, hamam, women, privacy.

Giriş

Arapçada ısıtmak, sıcak olmak manasında kullanılan hamam, “hamem” kökünden gelen hamam veya hammâm kelimesinden türemiştir. Hamamın sözlük anlamı ise “ısıtan yer” olup, “yıkama yeri” anlamında kullanılmıştır. Hamam kelimesi Farsça’da “germâbe” şeklinde ifade edilmiştir. Türkçede ise kaplıca olarak tanımlanan hamam, suyun yeryüzüne doğal yollarla sıcak bir şekilde çıkmasından dolayı “ılıca” ismini almıştır (Eyice, 1997, s. 402-405).

Kadın hamamlarında, müşterilere hizmet eden kadınlara “nâtır” ismi verilmiştir. Fakat bu isim yerelde “yıkayıcı” olarak kullanılmıştır. Bazı belli başlı özel kadın müşterilere hizmet eden “Analar” ve özel kabiliyet isteyen

“Ustalarda” bu yıkayıcı sınıfına dâhil edilmiştir. Kadınlar; havlu, peştamal, hamam taşı ve hamam nalınlarından oluşan eşyalarını, ipekten veya normal kumaştan kare şeklinde kesilmiş “hamam bohçası” olarak adlandırılan bez parçasının içinde taşırlardı.

Hamamlar, çarşı hamamı ve konak hamamı olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Çarşı hamamları genelde kent merkezinde bulunur ve bunların topluma açık olarak hizmet verdiği görülmektedir. Konak hamamları ise daha çok hususi olup, konak sahibi ve ailesi tarafından kullanılmaktadır.

Bazı yerleşim yerlerinde ise tek hamam inşa edilmiş ve bu hamamlar gündüz kadınların, gece ise erkeklerin faydalanabileceği ortak alanlar olarak hizmet vermiştir. Bunların yanı sıra bazen de hamamlar tek bina şeklinde inşa edilmiş, iç kısmı ikiye bölünerek hem erkeklerin hem de kadınların kullanabileceği ayrı alanlar olarak tesis edilmiştir. Bu hamamlara da “çifte hamam” (BOA, EV. HMH. d.11, 981/1573, BOA, A. {DVNSMHHM. d.36/364, 987/1579, BOA, Y.EE. 53, 1315/1897, BOA, C.BLD.64/3194, 1207/1792) ismi verilmiştir. Çifte hamamlara, arşiv belgelerinde sıklıkla rastlanılmış; köy, kasaba, eyalet ve şehirlerde çifte hamam inşasının oldukça yaygın olduğu görülmüştür. Bazı mevcut yerleşkelerde çifte hamamın olmaması durumunda toplumun talebi üzerine uygun bir bölge bulunarak gerekli ihtiyaçlar ve tedbirler alındıktan sonra hamamlar inşa edilmiştir. Çifte hamam yapımı talebinde bulunan bazı yerleşkeler arasında İstanbul (Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), EV. d.45146, 912/1506), Denizli (BOA, İ.EV.39/2, 1323/1905), Kocaeli (BOA, A. {DVNSMHHM. d.95/136, 1075/1664; BOA, C.BLD.77/3815, 1198/1783) ve Piriştine’de (BOA, TFR. I.KV.223/22281, 1327/1909) çifte hamamlar toplumun talebi üzerine inşa edilmiştir.

Kadın hamamları, görücü usulüyle evlenmenin yaygın olduğu zamanlarda daha fazla ön plana çıkmıştır. Hamama giden kadınlar, özellikle evlenme çağına gelmiş kızları görüp beğenmek için bu mekânlara sıklıkla gitmişlerdir. Böylelikle hamamda beğenilen kızlar evliliğe ilk adımlarını atmış sayılmışlardır. Kadınlar tarafından bu durum yaygınlık kazanmış ve gelenek hâline dönüşmüştür. Hamamlar artık kadınlar için çeşitli etkileşim alanları olmuştur. Kına gecesi, kız beğenme, damat alayı, lohusalığı biten kadının temizliği ve birçok eğlence hamam günü adı altında tertip edilmiş ve çeşitli günler düzenlenmiştir (Uzun ve Albayrak, 1997, s. 430-431).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Osmanlı Devleti maddi ve manevi temizliğe fazlasıyla önem vermiştir. Gerek saray eşrafi gerek tebaa, temizliği sadece sağlık için önemsememiş aynı zamanda dinî bir vecibe olarak da görmüştür. Hamamlar,

temizliğin yanı sıra kadınların birlik olabildikleri ve toplu şekilde eğlenceler düzenleyebildikleri, şarkı söyleyip raks edebildikleri, sohbet, yeme-içme gibi faaliyetleri yapabildikleri ender yerler arasında sayılmıştır. Kadınlar için toplumsal kaynaşma yeri olmuş ve uzun yıllar bu şekilde kullanılmıştır. Genel itibariyle hamam denildiğinde akla hep sosyalleşmek veya eğlenmek gelmiştir. Ancak konu dâhilinde incelenen belgelerde sosyalleşmek için gidilen hamamlar birçok sorunun ortaya çıktığı mekânlara dönüşmüştür.

Araştırmanın amacı; bilhassa sosyalleşme ve eğlenme yeri olarak bilinen hamamları hem olumlu hem de olumsuz yönleri bakımından ele almak, değerlendirmesini yapmak ve kadınların hamama giderken yaşadıkları sorunları ve bu sorunlara karşı alınan önlemleri irdelenmektir.

Yöntem

Araştırmada, öncelikle araştırma sahası belirlenmiş ve sonrasında konu ile ilgili Başbakanlık Osmanlı Arşiv belgeleri, kitap, dergi ve çevrimiçi kaynaklar kullanılarak geniş çaplı bir literatür taraması yapılmıştır. Çalışma ile ilgili tarama yapıldıktan sonra, hamam üzerinden kadın değerlendirilerek yazım aşamasına geçilmiştir. Konu ile ilgili benzer çalışma olup olmadığı incelenmiş, Osmanlıca belgelerin çevirisi yapılmıştır.

Bu araştırmanın verileri doküman analizi yöntemi kullanılarak toplanmıştır. Doküman analizi (Sak vd., 2021, s. 227-250) araştırmayı konu alan verilerin birincil kaynaklarına ulaşarak ilgili dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması, sınıflandırılması ve analizi olarak tanımlanan bilimsel bir araştırma yöntemidir. Diğer bir ifadeyle belgesel tarama olarak da bilinen doküman analizi, var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri elde etme yöntemi olarak da ifade edilebilir.

Hamam ve Kadın

Kadına yönelik fenalıklar ezelden ebede varlığını sürdürmüş ve kendini her toplumda hissettirmiştir. Gerek Osmanlı öncesinde gerek Osmanlı sonrasında her asırda gündemde olmuştur. Her ne kadar Osmanlı Devleti, bu fenalıkları önlemek için tedbirler alıp caydırıcı cezalar uygulamış olsa da tam anlamıyla bu durumların önüne geçememiştir. Osmanlı mahkemelerinde görülen kadına yönelik davaların nasıl çözüldüğü, toplumun bu tür sorunlara ve davalara nasıl baktığı, davalarda kadınların nasıl rol aldıkları belgeler eşliğinde değerlendirilmiştir. İncelenen belgelerde, mahkemeye yansıyan bazı davalarda kadınların hükmüne yer verilmemiş ve suçlulara ne tür ceza uygulandığına dair bir bilgiye de rastlanılmamıştır. Örneğin, Bursa kadısına

ve Hüdavendigâr Bey'ine gönderilen bir beyanda, Bursa sakinlerinden olan Celal adında bir kişinin kadınlar hamamına giden yolda gizlenerek kadın ve cariyelerin önünü kestiği belirtilmiştir. Celal isimli kişi, kadınların başlarından örtülerini çekip almış ve hatta cariyeleri derdest ederek eve götürmek istemiştir. Yoldan geçenlerin duruma müdahale etmesi ve olaya şahit olmaları, işlenen suçun mahkemeye taşınmasını sağlamış, şikâyetle bulunan kadınlar saldırganlara gerekli cezanın verilmesi yönünde talepte bulunmuşlardır (BOA, A. {DVNSMHH. d.48/457, hük.457, s. 164, 990/1582). Ancak dava sonucunda verilen cezalar kayıtlarda açıkça belirtilmemiştir. Bunun nedeni, örfî ceza uygulamalarında genelde suçun ne olduğunun belirtilmediği, aksine "suçun sabit olduğu" şeklinde bir ibare kullanıldığı görülmüştür. Diğer bir neden ise verilen cezalar bazen padişahın bazen de kadının inisiyatifine bırakılmış, cezalar bu önceliğe göre şekil almıştır. Tosya kazasında yaşanan başka bir hadisede de benzer duruma rastlanmaktadır. Tosya kazası kaymakamı İzzet Efendi'nin oğlu İbrahim, Tosya kazasında bulunan Teke adındaki kadınlar hamamına girip kadınları korkutarak kadınlara müteceviz (sarkıntılık) yapmıştır. Bundan dolayı hükümet tarafından olay araştırılmış ve gerekli ceza verilmiştir (BOA, DH. MKT.1154/65, s. 4, 1325/1907). Bu olayda da muhtemelen bir örfî ceza verildiği için cezanın ne olduğuna dair bilgilere belgelerde rastlanılmamıştır.

Toplum tarafından sevilen, saygı gören kişilerin işledikleri suçlara ilişkin genelde ceza almadıkları veya verilen cezalarda azami düzeyde indirim yapıldığı anlaşılmaktadır. Cezalar, suçu teşkil eden davranışların toplumlara ve devlete vermiş olduğu tahribatın boyutuna göre değişmiştir. Mahkemelerde özellikle kadınların rahatsız edilmeleri, hakarete uğramaları, kaçırılmaları ve sarkıntılıklara maruz kalmaları Osmanlı Devleti'ni rahatsız eden önemli konuların başında yer almış ve bu fenalığı yapan kişiler cezasız bırakılmamıştır. Genelde caydırıcı olmak açısından sürgün, kalebentlik ve kürek cezası verilmiş ve toplumdan uzaklaştırılan bu kişilerin ıslah edilmesi amaçlanmıştır.

Ceza Türleri ve Uygulama Alanları

Sürgün

Sürgün; bir insanın ya da bir grubun cezalandırılması veya güvenliğinin sağlanması amacı ile yaşadığı yerden başka bir yere belli bir süre ya da ömür boyu olacak şekilde kendi arzusu dışında gönderilmesi ve orada yerleşmeye mecbur tutulması olarak ifade edilmektedir. Sürgün olan kişi, ülkeden ülkeye sürülebileceği gibi doğduğu yer haricinde ülke içinde de

sürgün edilebilmekteydi. Kütahya kazasında yaşayan Akkeçili yörügünden Turgut, Hacı, Bayram, Ramazan ve Musa adlı kişiler kazada bulunan kadınlar hamamına tabl (davul) ve zurna eşliğinde gitmişlerdir. İsimleri sayılan bu kişiler hamama varıp kadınlar içerdeyken hamam kapısından perdeyi kaldırıp içeri girerek kadınları kaçırmak istemişlerdir. Kadınların sesini duyan ahali olaya müdahale etmiştir. Olay mahalline gelen Derviş Çavuş suçluları derdest edip olay yerinden uzaklaştırmıştır. Mahkemeye çıkarılan suçlular hakkında Kıbrıs'a sürgün edilme kararı verilmiş ve bu görev için Derviş Çavuş vazifelendirilmiştir (BOA, A. {DVNSMHM. d.19/353, hük.353, s. 169, 980/1572). İslam hukuku içinde yer alan sürgün, Osmanlı Devleti tarafından da kabul görmüş bir ceza türüdür (Türçan, 2010, s. 164-166). Osmanlı Devleti'nde sürgün tatbiki, düzenli bir şekle dönüşmüş olup sürgün süresi ile ilgili kesin bir bilgiye rastlanılmamıştır. Ancak namus ile ilgili suçlarda sürgün cezası genelde bir yıl ile sınırlanmıştır (Daşcıoğlu, 2010, s. 167-169).

Sürgün, genelde ağır bir ceza uygulaması olarak bilinse de Osmanlı bu ceza türünü daha hafif suçlar için uygulamıştır (Baytimur, 2011, s. 833-834). Osmanlı Devleti'nde sıklıkla gönderilen sürgün yerleri; Adana, Akka, Bağdat, Bilecik, Diyarbakır, Limmi, Bozcaada, Malta, Bursa, Seddülbahir, Tırnova, Yemen, Sultaniye, Suriye, Fizan, İzmir, Çankırı vb. yerler olmuştur (Acehan, 2008, s. 27). Aydın ve Bozcaada kadısına gönderilen hükümde yer alan beyana göre, Balıkesir'de Şerefüddin vakfına mensup olan hamam mütevellisi (idarecisi) Seyyit Davut, İsmihan Hatun tarafından kiralanan hamamın kira sözleşme süresinin bitmesini beklemeden Zeynel Abidin'e kiralamıştır. Kiraladıktan sonra Seyyit Davut hamamı basıp kadınları dışarı atmış ve hamam da çalışan kadınları da ihraç ettirmiştir. Zeynel Abidin olay mahallinde yakalanmış ve mahkemeye çıkarılarak sürgün edilmiştir. Yukarıda bahsi geçen sürgün yerlerinden Malta'ya gönderilmiş ancak sürgün süresi hakkında bir bilgi verilmemiştir (BOA, A. {DVNSMHM. d.115/436, hük.436, s. 109, 1118/1706).

Kalebent

Arapça kal'a ve Farsça bend sözcüklerinin birleşmesi ile ortaya çıkan kal'a-bend sözlükte: "Kaleye bağlı ve kaleye hapsedilmiş biri" manasına gelmektedir. Yedikule muhafızı Osman'ın Moskovlu esirleri eğlenmeleri için kadınlar hamamına götürmesi üzerine kendisine kalebentlik cezası verilmiştir (BOA, A. {DVNSMHM. d.122/73, hük.122, s. 78 1126/1714). XVII. yüzyılın ikinci yarısından bu yana uygulanan bu ceza türü XVIII. yüzyılda daha da

yaygınlaşmıştır. Kalebentlik genelde adam yaralama, ayyaşlık, zorbalık, adam-kadın kaçırma, darp ve ırza geçme gibi fenalıkta bulunan kişilere verilen bir ceza türü olmuştur. Hakala kazası sakinlerinden Hamza hapisten kaçmış, hamama gitmekte olan kadınların önünü kesmiştir. Kadınları zorla alıkoymak isteyen Hamza, esnafın yardımı ile yakalanmış, müfrezeler (küçük askeri birlikler) tarafından tekrar mahkemeye çıkarılmış ve mahkûmluğunun devamına karar verilerek İstanbul'a gönderilmiştir (BOA, A.DVNS. MHM. d.72/537, hük.537, s. 637, 1002/1593). Hapisten kaçması ve kadınların ırzına geçmeye çalışması, suçlunun hapis süresinin mutlak surette uzamasına sebep olmuştur. Hapis cezası uygulanırken genelde cezanın süresi belirtilmemiş, suçlu ıslah oluncaya kadar kalede hapis tutulmuş, bazen de bu süre (İşbilir, 2019, s. 5-7) kayd-ı hayat yani müebbet olarak belirlenmiştir. Bu durum suçun türüne, derecesine ve şahitlerin anlatımlarına göre değişiklik göstermiştir (Tugay, 2013, s. 78). Örneğin, kadınlar hamamına girip kendilerine kadın isteyen Humbaracı Selim, Feyzullah ve Taşçı Mustafa adındaki kişilere yönelik mahkeme tarafından verilen ceza müebbet olmuştur (BOA, C.AS.503/21009, 1207/1792).

Kalebent cezası verilen kişiler özellikle; Rodos, Sakız, Bozcaada, Kale-i Sultaniye, Rodoscuk, İnebolu, Ankara, İnöz, Adana, Kavala, Foça, Dimetoka, İstanköy vb. yerlere gönderilmişlerdir (Baytimur, 2005, s. 13). Edirne yeniçeri zabıtine ve İnöz Kalesi muhafızına gönderilen bir hüküm örneğinde, hamam kapısını bekleyen ve kadınların ırzlarına geçmek isteyen Mustafa oğlu Hüseyin'in kalebentlik ile cezalandırıldığı ve İnebolu'ya sürgün edildiği anlaşılmaktadır (BOA, A. {DVNSMHM. d.116/80, hük.80, s. 22, 1120/1708). Osmanlı sınırları içinde sürgün yerleri ise Edirne, Akka, Ergani, Erzurum, Sinop, Selanik, Yanya vb. yerleşkeler sürgün yerleri arasında sayılmıştır (Reşat Bey, 1303, s. 50).

Kürek Cezası

Kürek cezası, en erken XVII. yüzyıl ortalarında verilmiş, bu bilgi arşiv belgeleriyle de teyit edilmiştir. Kürek cezası, direkt hükümdar tarafından verilmiş, kazaskerler tarafından karar uygulanmıştır. Kürek cezasının uygulandığı bazı suçlar; hırsızlık, küfür etme, adam kaçırma, içki ve sarhoşluk, cariye kaçırma ve darp etme, ırza tecavüz, casusluk, ev basma, livata (cinsi münasebet) ve sahte belge düzenleme gibi suçlara verilen bir ceza türüdür. Örneğin, Hafız Reis gemisinde görev yapan Memiş ve Hasan adlı reislerin hamamda peştamalsız oturmaları ve iki kadın ile halvet (cinsi münasebet) olmak istemeleri sonucu hamamda bulunan diğer kadınlar

tarafından şikâyet edilmiştir. Şikâyetler sonucu, kişiler mahkemeye çıkarılmış, suçluların küreğe konulmaları yönünde hüküm verilmiştir (BOA, A. {DVNSMHHM. d.7/516, hük.516, s. 189, 975/1576). Silivri’de meydana gelen bu durum hem kadınların huzurunu kaçırmış hem de devletin kadınlara ve topluma sağladığı düzeni bozmuştur. Bu nedenle de bu kişiler küreğe mahkûm edilmiştir. Kürek cezasına çarptırılan suçlular, genelde İstanbul’a gönderilmiş ve sevk işlemleri güvenilir, sadık kişiler eşliğinde yapılmıştır. Mahkûmların kaçmasına engel olacak bu kişiler kürek ihtiyacı olan yerlerin talep ve tespitini yaptıktan sonra suçluları diğer bölgelere sevk etmişlerdir (İpşirli, 2019, s. 112-113). Kürek mahkûmları devlet tarafından giydirilmiş, beslenmiş ve tüm ihtiyaçları devlet tarafından temin edilmiştir. Küreğe mahkûm olanların hüküm süreleri işledikleri cezaya, verdikleri zarara ve coğrafyaya göre değişmiştir. Ancak genelde asgari 5-7-11 ay ve azami 3-6-8-13 yıl veya ömür boyu şeklinde değişiklik göstermiştir (Kırlı, 2015, s. 47-48).

İslam devletleri ve Osmanlı, bu tür cezaları zulmetmek ve öç almak için uygulamamıştır. İslamiyet’te suç ve fenalıklara yönelik uygulanan cezalar, toplumsal-bireysel menfaati korumayı amaçlamıştır. Cezanın uygulanmasındaki amaç, suçun yayılmasını engelleyerek suçu işleyen kişiyi iyileştirmek ve daha iyi bir insan olması için onu fenalıklardan uzaklaştırmak düşüncesi olmuştur (Akşit, 2011, s. 58-59).

Kötü insan zaten kötüdür. Ancak konu kapsamında bahsi geçen sorunların temelinde kötülüğün yanı sıra temel etken sarhoşluk hâli olmuştur. Toplum ve insanlığı birbirine düşüren, akli dengeyi geçici süreliğine bozan, insanlığın temel sorunu içki ve sarhoşluktur. Arapça olarak ‘hamr’, Türkçede ise ‘şarap’ kelimesiyle ifade edilen sıvının vücuda alınması sonucunda söz ve davranış bozukluğu, dikkat bozukluğu, sarkma-saldırma eğilimlerin olması durumuna “sarhoşluk” denilmiştir (Dönmez, 2009, s. 143; Bozkurt, 2000, s. 455). Konu örnekler ile detaylandırılmış ve tenkit edilmiştir. Sofya kazasında, hamama giden kadınlara meyhaneden çıkan kişilerin sarhoş halleriyle sarkıntılık yapmaları ve kadınlara rahatsızlık vermeleri sonucunda olay karşısında kadınlar çaresizce yardım beklemişlerdir. Ahalinin duruma müdahalesi ile sarhoşlar kadınlardan uzaklaştırılmıştır. Durumun tekrar yaşanmaması için kadınlar bu kişilerden şikâyetçi olmuş ve hamam yakınlarında bulunan meyhanelerin düzenlenmesi veya kaldırılması yönünde talepte bulunmuşlardır (BOA, A. {DVNSMHHM. d.60/635, hük.635, s. 275, 994/1585). Yine diğer bir örnekte benzer bir durum söz konusu olmuştur. İstanbul’un, mescit ve Şeyh Şaban Zaviyesi civarında bulunan ve kadınlar hamamına giden yol güzergâhında bazı meyhanelerin bulunması ve bu

meyhanelerden çıkan sarhoş/bedmest kişilerin hamam önlerine gelmesi, hoş olmayan davranışlara sebebiyet vermiştir. Kadınları rahatsız ederek ahlaksızca homurdanmaları üzerine hem ahali hem de kadınlar, civardaki meyhanelerin kapatılmasını bir kez daha dile getirmişlerdir (BOA, A. {DVNSMHHM. d.42/686, hük.686, s. 220, 989/1581). Örnekte görüldüğü üzere, akliselim bir kişinin normal zamanda yapmayacağı bir davranışı sarhoşluk hâlinde beden ve dil bütünlüğünü koruyamadığı için yaptığı, daha saldırgan daha kötü davranışlar sergileyebildiği görülmüştür. Bu hâl ve davranışlardan gerek hamamda gerek sokakta ve gerek evde en çok kadınlar etkilenmiştir. Yine farklı bir misalde, Piyale Paşa Cami civarlarındaki mahalle içinde ve bahçelerde, zimmilerin meyhaneler inşa ettiği ve bu meyhanelerde bazı kimselerin tatar bozası işlediği, işledikleri şarabı içerek sarhoş oldukları görülmüştür. Sarhoş olan fasıklar, hamamdan dışarı çıkan ehlişünnet cariyelerine hoş olmayan sözler söylemişlerdir. Bu nedenle adı geçen bölgedeki meyhanelerin kaldırılması için kadınlar yeniden ricada bulunmuşlardır. Bunun üzerine meyhaneler devlet tarafından bertaraf edilmiş ve gerekli önlemler alınmıştır (BOA, A. {ADVNSMHHM. d.46/697, hük.697, s. 306, 989/1581). Yukarıda yer alan örneklerin tümünde kadınlar zarar görmüşlerdir. Şikâyette bulunan kadınlar özellikle hamam civarındaki meyhanelerin kapatılması yönünde talepleri olduğu anlaşılmaktadır. Son örnekten de anlaşılacağı üzere olayların artması nedeniyle meyhaneler, devlet tarafından taşınmış veya kaldırılmıştır. Belgelerdeki bu olaylar incelendiğinde yer, zaman, insan ve mekânın değişikliği dışında kadına veya diğer canlılara yönelik işlenen suçun, davranışın ve sözün değişmediği görülmüştür.

Meyhanelerin kapatılması ve taşınmasının yanı sıra kadınlara tasallut olan bu kişiler cezasız kalmamıştır. İçki ve şarap ile ilgili fıkıh kitaplarında yer alan ceza hukuku hükümleri ile birlikte şeyhülislam fetvaları, kanunnameler ve mahkeme defterlerinde suçla ilişkin gerekli bilgilere yer verilmiştir. Şeyhülislam fetvalarında içki-şarap içenler için had cezası verilmesi uygun görülmüştür (Şeyhülislam Feyzullah Efendi, 2009, s. 114). Yine diğer bir fetva örneğinde, sarhoş ve zina yapan bir kişiye hem içki içtiği hem de zina yaptığı için ayrı ayrı had cezası verilmiştir (Şeyhülislam Yenişehirli Abdullah Efendi, 2011, s. 160). Bunun dışında içki içen bir kimseye 40-80 arası değişen sopa, teşir, kürek, sürgün ve hapis cezası gibi yaptırımlar uygulanmış, bu cezalar ile problemlerin önüne geçilmeye çalışılmıştır (Koç, 2019, s. 748-749).

Ceza uygulamaları suçun şekline ve işlenen kişiye göre değişiklik göstermiştir. Özellikle kız kaçırma, toplumlarda yaygın olup genellikle ta'zir

suçlar arasında kabul edilmiştir. Toplumlarda ahlak ve aile düzeninin bozulması bakımından üzerinde durulması gereken bir suç türü olmuştur. II. Beyazıt Kanunnamesinde bu suç için sakal kesme ve sopa cezası uygulanmıştır (Akgündüz, 1990, s. 43). Konu kapsamında incelenen arşiv belgelerinde ise kız kaçırma suçu için kürek, kalebent ve sürgün cezalarının uygulandığı görülmüştür (Temel, 2019, s. 20-35). Uygulanan cezaların süreleri farklı olup kaçırılan kadının yaşına göre bu süre değişiklik göstermiştir. Evli, bekâr ve yaşı küçük çocukların kaçırılması cezanın şiddetini ve süresini etkilemiştir. Bazen de süresiz kürek veya müebbet hapis cezası gibi yaptırımlar da uygulanmıştır. Özellikle küçük yaştaki kız çocuklarını kaçırın kişiler için müebbet kürek veya müebbet hapis cezası verilmiştir. Misal, Hacı Recep adlı kişinin küçük yaştaki kızı Kerime ve eşi Rabia'nın hamam çıkışı Hacı Ramazan ve kardeşi Hüseyin tarafından silah zoru ile kaçırılmıştır. Hacı Recep mahkemeye gitmiş ve bu kişilerden şikâyetçi olmuştur (BOA, A.DVNS. MHM. d.72/637, hük.637, s. 323, 1002/1593). Mahkemeye taşınan bu olay sonucu kadınlar ailelerine teslim edilmiş ancak suçlulara verilen ceza türünün ne olduğu konusunda belgede herhangi bir bilgiye rastlanılmamıştır. İhtimalle kaçırılan kızın yaşının küçük olması nedeni ile verilen cezanın şiddetini ve süresini artırmış ve yukarıda bahsi geçen cezalardan biri uygulanmıştır. Ceza türü ise padişah ve kadının inisiyatifine bırakılmıştır. Dönem kapsamında benzer olayların devam ettiği görülmüştür. Eskişehir'de silahtar Bektaş ve sipahi oğlanı Mehmet'in fi'l-i şen'i (tasallut olma, sataşma) kastıyla kadınlar hamamını basmışlar, kadınları sürükleyerek kaçırmak istemişlerdir (BOA, A.DVNS. MHM. d.73/1246, hük.1246, s. 570, 1003/1594). Konya'nın türbe hamamına baskın yapan şahıslar nikâhlı bir kadını kaçırmışlardır (BOA, DH. MKT.1043/10, 1323/1905). Örneklerin fazla olması tedbirlerin yetersiz olduğunun bir göstergesidir.

Çalışmanın sacayaklarından biri olan mahremiyet konusu konu bütünlüğü açısından önemli bir husus olarak karşımıza çıkmıştır. Mahremiyet kavramı, çalışmada hamam üzerinden kadına (canlıya) yansımaları şeklinde değerlendirilmiştir. İslamiyet, toplumun insani ilişkilerini sağlıklı bir düzen oluşturarak sürdürmeleri için hukuki bir çerçeve çizmiş, mahremiyetin kıstaslarını göstermeye çalışmıştır. Mahrem; helal olmayan, yasaklanan şeklinde ifade edilmiştir (Öğüt, 2003, s. 388). Çalışmanın konusu olan hamam ve kadın üzerinden mahremiyetin ihlali birçok örnekte görülmüştür. Mısır'da bazı kadın ve erkeklere ait hamamlar, hamam önünden geçen kişiler tarafından gözetlenmiştir. Ahalinin ve içeridekilerin olaya şahit olması ile

olay mahkemeye taşınmıştır. Mahkeme kişilerin tespiti ve soruşturulması ile alakadar olmuş hamamların kapı ve pencerelerine, cam önlerine koruyucu camekân yapılması, kapı ve pencerelerinin kapatılması yönünde karara varılmıştır (BOA, A.DVNS. MHM. d.3/589, hük.589, s. 212, 967/1559). Mahremiyetin ne olduğu hakkında fikir sahibi olmayan, ihlal edilebilirliğine inanan bu kişiler alınan önlemlere ve verilen cezalara rağmen laubali hareketlerini devam ettirmişlerdir. İnöz civarındaki köylerde, gayrimüslim ahaliden bazıları hamamları gözetlemek amacıyla hamam yolu üzerine gözlem evleri inşa etmişlerdir. (BOA, A.DVNS. MHM. d.78/1157, hük.78, s. 29, 1022/1613). Yine benzer bir örnekte; bazı mahallelerde erkeklerin, kadın hamamlarının önünde beklemesi, çıkan kadınlara laf atması veya içerinin gözetlenmesi gibi şikâyetlere sıklıkla rastlanılmıştır (BOA, A. DVNS. MHM. d. 72/537, hük.537, s. 134, 1002/1593). Bu tür olayların giderek artması sonucunda devlet tarafından çeşitli tedbirler alınmış ve önlemler artırılmıştır. Sokak ve mahallelerde hem erkeklerin hem de kadınların mahremiyetine daha çok önem verilmiştir. Aynı özen belirli günlerde gidilen ve ortak alan olarak kullanılan hamamlar ve diğer mekânlar içinde geçerli olmuştur. Kadınlar, yaradılışları ve varoluşları açısından özel ve mahrem olmaları, dolayısıyla belli başlı günlerde sosyalleşmek veya eğlenmek için hamama gitmek istemişlerdir. Ancak hamama giderken mahremiyetine tasallut eden fasıklardan ötürü sosyalleşmek bir yana karşılaştığı problemler sonucunda evden dahi çıkmak istemedikleri anlaşılmaktadır.

Devlet tarafından dikkate alınan şikâyetler savuşturulmaya çalışılmış, gerekli ceza ve tedbirler alınmıştır. Ancak toplumun eğitimsiz olması, ahlak kurallarına dikkat etmemesi, özellikle de bazı kişiler için kadının değerinin ön planda olmaması nedeniyle verilen cezaların etkisi azalmıştır. Devlet, verilen cezalar ile suçluları ahlak sahibi bireyler olarak yeniden topluma kazandırmaya çalışmıştır. Fakat çoğu zaman tanınan bu güzellikler fark edilememiş ve daha kötü ne yapabilirim düşüncesiyle bir ömür heba edilmiştir.

Sonuç

Tarih boyunca Türklerin inşa ettiği her topluluk ve devlette kadın önemli bir konuma sahip olmuş ve nitelikli roller üstlenmiştir. Gerek hukuksal gerek toplumsal farklılıklar kadının yaşantısına yansımış ve Osmanlı'da bazı dinsel ve kültürel gerekliliklerden dolayı kısıtlamalar olmuştur. Bu kısıtlamalar kadının değerini küçülten kısıtlamalar olmayıp, aksine kadını daha değerli bir konuma çıkarmıştır. Kadının mahrem olarak nitelendirilmesi

toplum içerisinde farklı bir alan oluşmasına sebep olmuştur. Bu alanlar arasında yer alan hamam, kadınların sosyalleşebilecekleri mekânlardandır. Osmanlı'da sosyal yaşam değerlendirildiğinde hamamlar, kadınlar için önemli mekânlar olarak tasnif edilmiştir. Kadınlar hamamda; kına, lohusalık, yeme-içme ve eğlenme gibi çeşitli etkinlikler yapmıştır. Ancak bu mekânların toplumu olumsuz etkilediği ve çeşitli sorunlara sebebiyet verdiği de görülmüştür. Tüm bu problemler kadınların sosyal hayattan zaman zaman uzaklaşmasına neden olmuş, ancak kadınlar kendilerine yapılan bu davranışlar karşısında hak ve özgürlüklerine sıkı sıkıya tutunmuşlardır. Mahkemeye yansıyan bazı davalarda kadınların hükümlerine yer verilmemiş ancak davanın görüldüğü ve suçlunun cezalandırıldığı incelenen belgelerde sıklıkla rastlanılmıştır. Osmanlı kadınları ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılmış özellikle de Faroqhi, Jennings ve Gerber gibi yabancı araştırmacılar Bursa, Kayseri ve Ankara mahkemeleriyle ilgili kaynakları incelemiş ve Osmanlı hukuk sisteminde kadının gücünü, yetkinliğini ortaya koymuştur. Kadınlar, kendilerine yapılan haksızlıklara her daim karşı çıkma cesaretini göstermiş ve kadınların mahkemeleri güvenerek kullandıklarını ifade etmişlerdir. Osmanlı kadınları kendilerine yönelik yapılan haksızlıklara ve zorbalıklara karşı bilinçli bir tutum sergiledikleri görülmektedir. Araştırılan konu kapsamında da kayıtlara yansıyan istek, talep ve şikâyetler kadınların sorunlarını mahkemeye taşıdığı, çözüm yolları aradığı ve suçluların cezalandırılması için her türlü yola başvurdukları görülmüştür. Bu da kadınların ne kadar cesur ve bilinçli olduklarının bir ispatıdır.

Bu haklı arayışlar güzel sonuçlar vermiş, hamam güzergâhlarında bulunan kahvehaneler ve meyhanelerin geneli kapatılmış veya taşınmıştır. Yeni inşa edilen hamam yerleri titizlikle seçilmiş ve mahremiyete uygun binalar inşa edilmiştir. Yapılan çalışmada, olayların sadece kayıtlara yansıyan yönleri ele alınmış, bunların yanı sıra çeşitli nedenlerden dolayı gizlenen, dışa vurulmayan olayların da var olabileceği unutulmaması gereken önemli bir husustur.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırılan çalışma “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” çerçevesinde dikkat edilmesi istenilen bütün usul ve esaslara uygun hazırlanmıştır. Yönergenin ikinci kısmında yer alan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” adlı konu kapsamında yer verilen hususlardan hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Çalışma, doküman analizi tekniğiyle hazırlanmış ve anket, görüşme, deney vb. ilkelerle hazırlanmamış olması ve açık erişim kaynaklı belgelerin kullanılmış olması sebebiyle etik kurul izni gerektirmeyen araştırmalar kapsamında bulunmamaktadır.

Çıkar Çatışması Beyanı

Araştırmada, neticelere veya tevellere tesir edebilecek herhangi bir maddi veya diğer asli menfaat çatışması olmadığını ifade ederim.

Katkı Oranı Beyanı

Araştırma bütün olarak yazar tarafından ele alınmış ve planlanmıştır.

Kaynakça

- Başbakanlık Osmanlı Arşiv Belgeleri.
- Acehan, A. (2008). Osmanlı Devleti'nin sürgün politikası ve sürgün yerleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(5), 13-27.
- Akgündüz, A. (1990). *Osmanlı kanunnameleri ve hukuki tahlilleri ikinci kitap II. Bayezid devri kanunnameleri*. Fey Vakfı Yayınları.
- Akşit, M. A. (2011). *İslam ceza hukuku ve insani esaslar*. Gümüşev Yayınları.
- Atar, F. (1995). "Fetva". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-12* içinde (s. 486-489). TDV.
- Aydın, A. M. (1993). "Ceza". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-7* içinde (s. 478-482). TDV.
- Aydın, A. M. (2020). *Osmanlı hukuku Devlet-i Aliyye'nin temeli*. Türkiye Diyanet Vakfı İSAM Yayınları.
- Bardakoğlu, A. (1996). "Had". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-14* içinde (s. 547-551). TDV.
- Başoğlu, T. (2011). "Ta'zir". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-40* içinde (s. 198-202). TDV.
- Baytimur, S. O. (2005). *25 numaralı kalabent defterinin transkripsiyon ve değerlendirmesi (H.1205/M.1790-1791)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Baytimur, S. O. (2011). *Osmanlı Devleti'nde hapis ve sürgün cezaları (1791-1808)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Bebek, A. (1993). "Ceza". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-7* içinde (s. 469-470). TDV.

- Bozkurt, N. (2000). “İçki”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-21*, içinde (s. 455-456). TDV.
- Daşcıoğlu, K. (2010). “Sürgün”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-38* içinde (s. 167-169). TDV.
- Dönmez, İ. K. (2009). “Sarhoşluk”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-36* içinde (s. 144-145). TDV.
- Eyice, S. (1997). “Hamam”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-15* içinde (s. 402-430). TDV.
- İnalçık, H. (2001). “Kanunname”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-24* içinde (s. 333-337). TDV.
- İpşirli, M. (2019). “Kürek Cezası”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-ek-2* içinde (s. 112-114). TDV.
- İşbilir, Ö. (2019). “Kalebend”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-ek-2* içinde (s. 5-7). TDV.
- Jennigs, R. C. (1975). Women in early 17th century Ottoman judicial records-the saharia court of anatolian Kayseri. *Journal of the Economic and Social History of the Orient (Jesho)*, (18), 53-114.
- Kırlı, H. (2015). *Kürek cezası ve Osmanlı uygulaması (966-981/1558-1574)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Koç, M. (2019). Osmanlı ceza hukukunda sarhoşluk veren içecekleri içme suçu ve cezaları. *Maarife Dini Araştırmalar Dergisi*, 19, 739-757.
- Öğüt, S. (2003). “Mahrem”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-27* içinde (s. 388-389). TDV.
- Reşat Bey, (1890). *Miyar-ı ceza kanun-ı ceza şerhi*. Matbaa-ı Amire.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.
- Şeyhülislam Feyzullah Efendi, (2009). *Fetava-yı feyziye* (çev. Süleyman Kaya). Klasik Yayınlar.
- Şeyhülislam Yenişehirli Abdullah Efendi, (2011). *Behcetü'l-fetava* (çev. Süleyman Kaya, Algın, B., Trabzonlu, Z., Erkan, A.). Klasik Yayınlar.
- Temel, M. S. (2019). *Osmanlı Devleti'nde kız kaçırma (1839-1908): devlet, cemaat ve modernleşme*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.

- Tugay, B. (2013). *Aydın vilayetinde sürgün: (Tanzimat'tan Cumhuriyet'e)*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Türcan, T. (2010). "Sürgün". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-38* içinde (s. 164-166). TDV.
- Uzun, M. İ., & Albayrak, N. (1997). "Hamam". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi-15* içinde (s. 430-433). TDV.

On The Phenomenon of Hammam and Women in The Context of Prime Ministry Ottoman Archive Documents

Extended Abstract

The tradition of cleanliness and baths was extremely important in the Ottoman Empire. The baths were basically established for the purpose of washing and cleaning, but over time, in addition to this function, they turned into cultural centers. Over time, these baths have taken their place among the important architectures of both culture and history. In the Ottoman Empire, the baths were divided into two as Konak baths and Bazaar baths. While the bazaar baths were generally built for the public, the mansion baths belonged to the mansions and were built as private use places built for the mansion owner and those living in the mansion. There would be intense interest in the baths on Friday evening and on the eve of the eve, especially women would be in a hurry days in advance. Due to the importance attached to cleanliness, the Ottomans wanted baths to be built in almost every region and increased or decreased the number of baths according to the population distribution of the settlements. The bazaar baths were generally shared by men and women, with men using them on some days and women on others. Depending on demand or the suitability of the settlement, sometimes double baths were built, so that there were different baths for men and women. Hammams were given more importance because they were constructions built on privacy.

In the Ottoman Empire, baths were entertainment areas where various activities such as bridal baths, forty baths and groom's baths were held. Going to the baths and getting clean in the baths became a part of social life and became one of the most indispensable places especially for women. Women added new ones to the bathhouse entertainment day by day, but it was often not possible to realize these activities. In particular, women who wanted to go to the bathhouse suffered from various problems, and how the Ottomans approached these problems and what kind of measures they took constitute the basis of this article.

The baths where women went to socialize caused various unpleasant incidents, especially on the way to the baths. Men who could not control their wants and needs and instead of fulfilling these wants and needs in a lawful way, men who did not discriminate between young, old, and children passing by on the street and

who used unpleasant words and behaviors posed a great problem for women. Women leaving their homes to go to the baths would be intercepted, or women going home from the baths would be intercepted, women would be forced, beaten, badly spoken to and their privacy invaded. Men were not bothered by many outrageous behaviors such as spying on baths, following women or even raiding the baths. The Ottoman Empire imposed various sanctions and punishments on these people who did not know what privacy was, and aimed to protect social order. These punishments were intended as a deterrent and aimed to make people turn back from their mistakes and reintegrate into society. The Ottomans generally imposed exile, penal servitude and galley sentences.

Exile has often been a preferred form of punishment. If the offender did not regret what he had done and repeated the same mistakes again, the most severe punishment for the offender was to be removed from the land where he lived and grew up. There is no precise information on the duration of exile. However, it is known that in cases of honor, exile was not less than one year. The other types of punishment preferred in bathhouse incidents were imprisonment and galleys. The duration of imprisonment varied according to the type of crime. In cases such as rape or kidnapping of young girls, life imprisonment was usually imposed. On the other hand, the penalty of galleys was also frequently used, sometimes for 5-6 months and sometimes for years or a lifetime. The Ottoman Empire applied all these punishments for the rehabilitation of people in order for them to become better human beings, and nothing to the contrary was the case.

The proximity of some public baths to taverns caused the incidents to escalate. Especially those who drank and could not maintain their bodily integrity became more aggressive and women were in constant consultation with the state to move the baths in this neighborhood. The Ottoman Empire responded to the needs of the people due to the importance it attached to women and privacy, and either the taverns were closed or the baths were moved to more suitable locations.